

BUITENLAND

Koerden Irak moeten benzine smokkelen

door Rob Hammink
HAJI OMARAN (Koerdistan), zaterdag

Bij toeval is de expeditie van de bekendste Nederlandse bergbeklimmer Ronald Naar op een nieuwe smokkelroute in Koerdistan gestuit. Smokkelaars, van tieners tot bejaarde mannen, kennen hier de juiste weg langs alle landmijnen.

Dit onzichtbare lint explosieven is er vooral in de jaren tachtig, tijdens de lange oorlog tussen Irak en Iran, ingegraven. Overal roestige bordjes met doodskoppen.

De geheime route door de bergen heeft voor de koeriers in ieder geval geen geheimen meer. Ranke muilezels, beladen met benzine, trekken als een stille karavaan door de dag en de nacht. Vanuit Irak naar Iran, niet zelden met pornografische dvd's als waar en op de terugweg jerrycans van zo'n twintig liter benzine.

De Nederlandse alpinist Naar heeft in Koerdistan met ski's de hoogste berg van Irak bedwongen: de 3600 meter hoge Halgurd. Deze krant nam exclusief deel aan deze titeltocht. „Toen het een dag niet zo'n goed weer was, zijn we iets meer richting de grens met Iran gereden en zijn daar uitgestapt om wat te oefenen met stijgvellen.”

„Wat me op afstand al opviel waren al die sporen tegen de bergwand en over de kam. Na een tijdje kwamen de eerste smokkelaars op ons af. Eerst stilzwijgend, maar daarna lieten ze zich fotograferen.” Het brandstofprobleem is momenteel gigantisch in Koerdistan. In Zuid-Irak, waar de sjiëten en de soennieten de dienst uitmaken, is een raffinaderij, maar er komt geen druppel. „Omdat ze het zelf nodig hebben”, aldus de Iraakse ambassadeur Banaa gisteren in Den Haag. „Bovendien, als er al transporten zijn naar het noorden, dan worden er door terroristen aanslagen op gepleegd”, zegt de oud-Pesh-

marga-strijder. Koerdistan: een moeilijk plaatsbaar kind van de rekening in een nog steeds verscheurd land. Vanuit het noorden is het brandstofprobleem niet minder groot sinds Turkije sinds begin van dit jaar geen benzine meer wil leveren. Wegens geringe raffineermogelijkheden exporteerde Irak naar zijn buurland en kreeg benzine terug. Maar met die transactie zou een schuld zijn opgebouwd van 500 miljoen dollar. Naar: „Hoe een van de grootste olieproducerende landen nu met muilezels benzine moet binnen smokkelen. De wereld op z'n kop.”

• Een smokkelaar met jerrycans vol benzine. FOTO: DE TELEGRAAF

'Voor westerling blijft ziel van Afrika ondoorgrondelijk'

door Hans Kuitert

AMSTERDAM, zaterdag
Het komt vanuit de grond van zijn hart: „Afrika is niet helemaal te begrijpen. Ik ben er mensen tegengekomen die er al dertig jaar wonen, zoals paters. Die leven te midden van de Afrikanen en zelfs die zeggen dat er altijd een stukje is dat je nooit kunt bevatten.”

Teije Brandsma (35) heeft er zes jaar gewoond, in Nairobi, de hoofdstad van Kenia. Als correspondent van De Telegraaf is hij kriskras door het 'donkere continent' getrokken. Die bijzondere episode in zijn leven heeft hij geboekstaafd in 'Voorbij de Nijl', uitgegeven door BZZT6H.

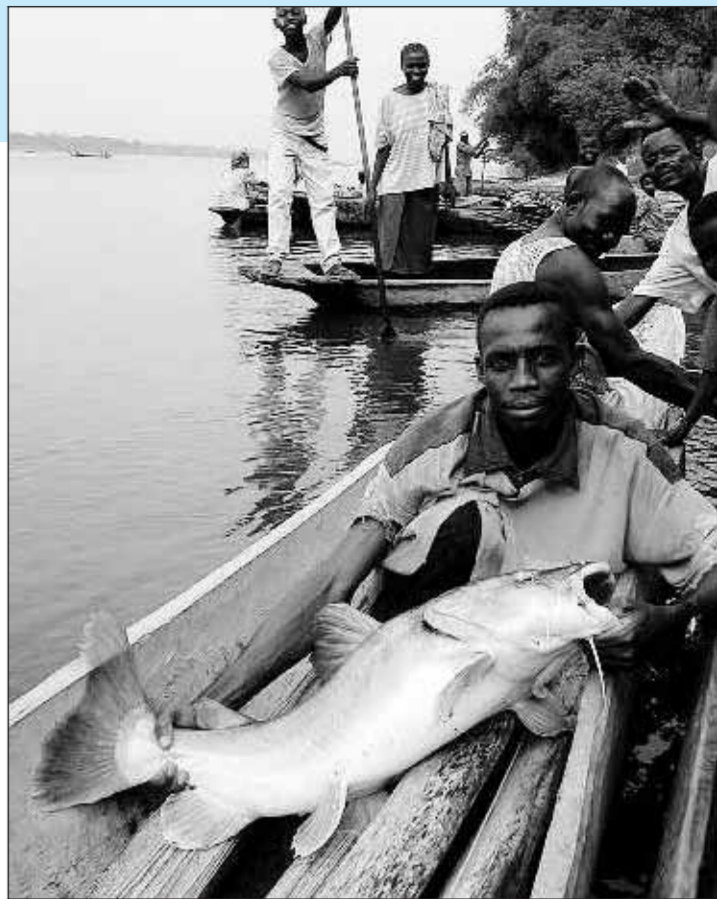
tuur waarin zij leven. Op hemzelf heeft dat landschap een blijvende indruk gemaakt.

„Het is een extreem continent. Helaas blijft bij de meeste westerlingen het eeuwige optimisme van de Afrikaan hangen. Dat is ook zo mooi. Dat je zo van het leven kunt genieten, je eigen situatie kunt relativiseren. Maar dat optimisme hing me ook vaak de keel uit. Levensgenieten tegen de klippen op. Het leek vaak op dat doorspelende orkestje op de Titanic”, zegt Brandsma.

Opmerkelijk

Het boek is een bundeling van opmerkelijke ontmoetingen met Afrikanen, maar ook het verslag van een persoonlijke puzzeltocht naar de ziel van dit immense continent.

Brandsma denkt dat een verklaring is te vinden in een relatie tussen de geest van de Afrikanen en de weidse landschappen, de schier ondoordringbare oerwouden, de na-

• Vissers met een meerval uit de Congorivier op de coverfoto van 'Voorbij de Nijl'. EIGEN FOTO

geld Afrikaans begrip, maar het continent grossiert in

moeilijkheden. Sommige daarvan zijn beslist door mensen gemaakt, andere worden door de onbarmhartige natuurlijke omstandigheden veroorzaakt.

De meeste Afrikaanse landen zijn pas na de Tweede Wereldoorlog onafhankelijk geworden. Het politiek bedrijf overstijgt er, op Zuid-Afrika na, niet de stammenloyaliteit. Ideologie of politieke visie zitten vastgeklemd aan een leider en daarmee aan zijn stam.

„Dat gaat zo diep”, merkt Brandsma op, „dat het grote geheel, de natie, overschaduwd wordt. De doorslaggevende reden waarom grote delen van Afrika niet functioneren, is dan ook doorgaans een interne.”

Universeel

In zijn boek, dat bestaat uit elf portretten van Afrikanen in Oeganda, Kenia, Somalië, Eritrea en Soedan, speelt Brandsma naar de ziel van Afrika. „Na verloop van tijd heb ik ontdekt dat Afrika een universeel continent is. Een dorpie in Oost-Afrika heeft exact dezelfde sociale structuur als een nederzetting in West-Afrika.”

„Een traditionele samenleving die altijd op zoek is naar de consensus en de sprong in de moderne tijd maar moeilijk kan maken. En overal is de natuur de baas en niet maakbaar, zoals wij Europeanen denken.” Die overweldigende natuur en de deemoedigheid waarmee de Afrikanen erin leven, zullen hem altijd bijblijven. „In een oerwoud schemert het altijd. Je kunt geen horizon zien, misschien wordt je wereld dan vanzelf anders, beperkter. Afrikanen hebben gebrek aan uitdaging, misschien wel omdat je in zo'n leefomgeving beseft dat je bent overgeleverd aan krachten waar de mens geen invloed op heeft.”

EU bevriest betaling aan Palestijnen

BRUSSEL, zaterdag
De Europese Commissie heeft gisteren de betalingen aan de Palestijnse regering 'vooralsnog' opgeschort wegens het aantreden van het Hamas-kabinet. Volgende week beslissen de EU-ministers van Buitenlandse Zaken definitief over de steun aan de Palestijnen.

Ook de Verenigde Staten bevriest hun directe financiële steun aan de Palestijnen. De opschorting heeft effect op Europees hulpgeld dat de Commissie zelf aan de Palestijnen uitbetaalt. Een woordvoester van de commissie zei gisteren dat de nieuwe Palestijnse regering nog niet aan de eisen van de internationale gemeenschap heeft voldaan: Israël erkennen en geweld afwerpen. (AP)

Verplicht aan de drank

PEKING, zaterdag
Een gemeente in de Chinese provincie Hubei heeft de ambtenaren verplicht dit jaar voor omgerekend 228.000 euro drank te consumeren van een plaatselijke stokerij. Tijdens recepties en andere gelegenheden moeten de borrels van het merk Xiaohutuxian op tafel komen. De autoriteiten van Hanzhou willen de drankproducent op deze manier danken voor de investeringen in de regionale economie. (ANP)

Ook Peru rijp voor 'de revolutie'

door Kieran Kaal

LIMA, zaterdag

Ollanta Humala Tasso doet Peru sidderen van hoop en vrees. De uit het niets gerezen presidentskandidaat voor de verkiezingen morgen is voor de goeddeels indiaanse onderklasse de nieuwe verlosser, want ondanks de vorstelijke economische groei (vijf procent) onder de verguisde president Toledo leeft de helft van de bevolking van hooguit 1,60 euro per dag. De blanke bovenlaag krijgt het echter Spaans benuwd van de nationalistische oorlogsveteraan, die de vrije markt aan banden wil leggen.

• Presidentskandidaat Humala, gekleed in een traditioneel inca-gewaad, zwaait naar aanhangers in de stad Cuzco. De radicale nationalist staat op winst volgens de peilingen. Humala heeft grote plannen voor Peru, zoals de cocaate uit de taboesteer halen. FOTO: REUTERS

Humala is de 'verlosser' voor onderklasse

„Hij is een dictator, pas op”, waarschuwt scheidend directeur Gustavo Gorritti van de krant La República. De ex-kolonel, leider van de Unie voor Peru, moet nog wat wennen aan democratie, getuige zijn overtuiging dat de straat hem wel aan de macht zal helpen, mocht het via de stembus niet lukken.

Volgens de peilingen stevent Humala morgen af op zo'n 30 procent. Als geen van de kandidaten meer dan de helft van de stemmen haalt, volgt volgende maand een beslissende ronde tussen waarschijnlijk Humala en advocate Lourdes Flores, die op dezelfde rechtse voet verder wil met Peru. De derde kanshebber is Alan Garcia, een sociaal-democraat die het land eind jaren tachtig naar de rand van de afgrond leidde.

Intussen zit Alberto Fujimori, de autoritaire oud-president die zijn politieke wederopstanding zag stranden in een Chileense politiekeel, zich te verbijten in afwachting van uitlevering aan Peru. De nieuwe sterke man Humala pleegde in 2000 nog een mislukte

coup tegen Fujimori en vocht eerder in diens naam tegen de maoïstische moordenaars van het Lichtend Pad. De guerrilla is danig verzwakt en probeert zonder succes de verkiezingen te verzieken met nu en dan een aanslag in de ontoegankelijke Huellaga-vallei.

Presidentskandidaat Humala, die een fan is van de Venezolaanse president Hugo Chávez en past binnen de nationalistisch-linkse opmars in Latijns-Amerika, is van plan via meer staatsbemoeienis de rijkdommen van Peru beter te verdelen. Hij wil contracten met buitenlandse mijnbouwers - die nu nog royaltyvrij mogen delven in de van metalen bulkende Peruaanse bodem - openbreken en zal het net bereikte vrijhandelsakkoord met de VS niet ondertekenen. Hinder van enige politieke ervaring heeft Humala niet, maar dat is niet per se een nadeel in een land waar veel kiezers de democratie niet meer serieus nemen. Het huidige parlement - dat morgen ook opnieuw gekozen wordt - zal vooral herinnerd worden om de opslag tot ruim 8000 euro per maand die het zichzelf gunde. Daar gaan maar liefst 67 Peruaanse minimumlonen in. „Als je poen wil verdienen, moet je de politiek ingaan”, aldus een politicus.

Het vertrouwen in de volksvertegenwoordiging is met 10,8 procent nog altijd hoger

dan de populariteit van de huidige president Toledo. Na een termijn vol schandalen is het nog een wonder dat de eerste indiaanse president van Peru de rit uitzit.

„Hij heeft niets tegen de alom aanwezige corruptie gedaan en de veiligheid is ronduit slecht”, aldus Willem Prins van de kamer van koophandel in Lima.

LATIJS-AMERIKA MAAKT RUK NAAR LINKS

MEXICO Andres Manuel Lopez Obrador ...in de race voor presidentschap in juli.	CUBA Fidel Castro ...nog steeds vast in het zadel.	NICARAGUA Daniel Ortega ...sandinist staat er goed voor in race naar presidentschap in november.	VENEZUELA Hugo Chavez ...populair door confrontaties met VS-regering.
PERU Ollanta Humala ...favoriet voor verkiezingen van morgen.	BOLIVIA Evo Morales ...bewonderaar van Castro.	BRAZILIË Luiz Inacio Lula da Silva ...eerste linkse president sinds 40 jaar.	URUGUAY Tabare Vazquez ...eerste linkse president van het land.
CHILI Michele Bachelet ...socialistische president steunt vrije handel.	ARGENTINIË Nestor Kirchner ...gematigd centrum-links en eigenzinnig.	FOTO'S: EPA/AP/REUTERS	

Duits parlement neemt rol geheime dienst onder de loep

Van onze correspondent

BERLJN, zaterdag

De Duitse Bondsdag heeft gisteren met overweldigende meerderheid besloten tot een parlementaire enquête naar de rol van de geheime dienst in de Irak-oorlog begin 2003. Opvallend was dat ook veel leden van de regeringspartijen CDU/CSU en SPD voorstonden, die aanvankelijk weinig op hadden met een enquête. Volgens Bondsdagvoorzitter Norbert Lammert waren er nauwelijks tegenstemmen of onthoudingen.

De oppositie van FDP, Linkspartij en Groenen hadden aan hun 163 stemmen om zich al genoeg om het onderzoek door te drukken. Enkele maanden terug werd bekend dat twee Duitse geheim agenten vlak voor de Amerikaanse aanval in Bagdad zaten. Zij zouden een schat aan nuttige informatie aan de Amerikanen hebben doorgegeven, terwijl de vorige rood-groene regering-Schröder openlijk beleed niets met de Irak-oorlog te maken te willen hebben. Zowel Schröder als oud-minister van Buitenlandse Zaken Joschka Fischer zal worden ondervraagd door de enquêtecommissie.

De Bondsdag besloot gisteren de enquête uit te breiden met mogelijke geheime CIA-vluchten met terroristen over Duits grondgebied naar Guantanamo Bay en de ontvoering door de CIA van de in Koeweit geboren Khalid Al Masri. Deze had een Duits paspoort maar zat door een naamsverwisseling een halfjaar op Cuba vast.

Ook komt er onderzoek naar de aanwezigheid van leden van de Duitse geheime dienst bij ondervragingen in het buitenland van Duitstalige potentiële terroristen.

Bedolven onder moederliefde

• Drie weken oud is Luebo, een steeds zeldzamer worden de pygme chimpansee. Zijn moeder Lisala kan er niet genoeg van krijgen haar kroost te knuffelen in de dierentuin van Wuppertal. Er leven 160 pygme chimpansees in gevangenschap, terwijl deze Bonobo-ape in Afrika met uitsterven wordt bedreigd. FOTO: AP

